

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Arbeids- og sosialdepartementet	
Saksnr.: 200400403	Dok.nr.: 77
Arkivkode: 416.9	Dato: 01.11.04
Avd.: SAP	Saksbeh.:
U.off.:	

Deres ref 200401570

Vår ref 207.3/NSS

Dato 26.10.2004

NOU 2004: 13 En ny arbeids- og velferdsforvaltning - høring

Vi viser til departementets brev datert 8. juli d.å. vedrørende NOU 2004: 13 – *om samordning av Aetats, trygdeetatens og sosialtjenestens oppgaver.*

Akademikerne slutter seg fullt ut til den overordnede målsetting om flere i arbeid og aktiv virksomhet, en brukerrettet velferdsforvaltning, og en effektiv organisering. Reformens organisatoriske utforming må følge arbeidslinjen. Dagens organisering er ikke i tilstrekkelig grad i stand til å følge opp arbeidslinjen. En riktig utformet organisatorisk reform vil bidra til at flere i yrkesaktiv alder kommer og forblir i jobb. Erfaringene med IA-arbeidet og IA-konseptet har tydeliggjort at det er mye å hente på organisatoriske grep.

Vi mener at uavhengig av hvordan man velger å tegne det organisatoriske kartet, vil det være avgjørende med ny arbeidsmetodikk (herunder rolle- og oppgaveforståelse), kompetanseutvikling og gjennomgang av regelverk og virkemidler. Samtidig må en i prosessen være særlig påpasselig med at den betydelige spisskompetanse som ligger i de berørte etater ikke går tapt i en endringsprosess.

Statlig eller kommunal modell?

Akademikerne mener at en helhetlig statlig løsning for framtidens arbeids- og velferdsforvaltning vil være mest hensiktsmessig. Arbeidsmarkedsproblematikken er et nasjonalt anliggende. Kunnskap, informasjon og oppfølging av arbeidslinjen ivaretas best gjennom nasjonale systemer som tenker helhetlig og fremmer mobilitet i arbeidsmarkedet.

I forhold til målsettinger om en aktiv og fleksibel arbeidsmarkedspolitikk, vil en kommunal løsning svekke muligheten for raske nasjonale omprioriteringer og hindre mobilitet på tvers av kommunegrensene. Eksempelvis vil som regel utflytting være mot kommunens interesse. En kommunal løsning er lite rasjonelt i forhold til utvikling av digitale tjenestetilbud, og det er fare for utvikling av parallelle og ukoordinerte funksjoner.

En statlig løsning sikrer likebehandling innen arbeids- og velferdsforvaltningen med omfattende nasjonal kontroll, og det gir stor grad av fleksibilitet og kapasitet.

Løsningen sikrer også ett kontaktpunkt for bedrifter, som da slipper å forholde seg til tallrike kommuner.

En eller to etater?

Vi er av den oppfatning at oppgavene innenfor arbeids- og velferdsforvaltningen best ivaretas gjennom etablering av to statlige etater.

Det viktigste argumentet for to etater er hovedfokus på arbeidslinjen. For de fleste brukerne av arbeids- og velferdsforvaltningen vil det viktigste behovet være ivaretagelse av egen økonomi. Dette tar fokus vekk fra at målet må være å komme snarest mulig i arbeid. Fokus på arbeid og kvalifisering krever langsiktighet og gir ikke umiddelbare resultater.

Samtidig er det mye som tyder på at en "storetat" som omfatter både arbeid og pensjon, kan gi indre, delvis divergerende målkonflikter i tillegg til de som vil ligge i enhver etat med flere oppgaver. En "storetat" vil være lite endrings- og omstillingsdyktig, noe som kan hemme politikerne i å gjøre viktige grep innen arbeidsmarkedspolitikken. Det er dessuten et faktum at "enetatsbrukere" er i flertall i forhold til "fleretatsbrukere" som ofte vil ha mer sammensatte behov.

Fordeling av arbeidsoppgaver mellom de to etatene

Vi vil gjerne knytte noen bemerkninger til området fødselspenger som er foreslått lagt til pensjonsetaten. Det er en nær tilknytning mellom fødselspenger og arbeidsliv. Kvinner som får barn faller helt eller delvis ut av arbeidslivet før og etter fødsel. Mange blir sykmeldt i løpet av svangerskapet. Mødre får en dårligere karriereutvikling enn menn og tjener vesentlig mindre. Hver fjerde norske kvinne jobber deltid. Skal vi ta arbeidslinja på alvor, bør arbeidslivet ta sitt ansvar og tilrettelegge for gravide og foreldre generelt. Dette krever sterkt påtrykk fra det offentlige, og kan bli vanskelig å få til hvis oppfølging av sykmeldte skal ligge i arbeids- og inntektsetaten, mens fødselspenger skal ligge i pensjonsetaten. Et tilleggsmoment er at beregning av fødselspenger følger reglene om beregning av sykepenger som foreslås lagt til arbeids- og inntektsetaten. Den organisatoriske plassering av ansvaret for fødselspenger bør derfor vurderes på nytt.

Førstelinjen

Akademikerne ønsker en tydelig og delt førstelinje - en med fokus på arbeid og en på pensjon.

Valg av førstelinjemodell må springe ut fra behovet for fokus på arbeidslinjen, dvs. en tydelig dør for sammenhengende tjenester som fører til arbeid.

Samlokalisering av tjenestene er en mulighet, men internasjonal erfaring viser at bla. Storbritannia søker bort fra det arbeidsrettede (ONE-forsøkene), og vil nå ha "electric fences" mot større bredde i "Jobcentre Plus". Smalere arbeidsrettet organisering er en internasjonal trend.

Pensjonsytelser som alderspensjon, familieytelser, helserefusjoner osv. bør evalueres med tanke på forenkling og nye IKT løsninger. De fleste personhenvendelsene i skranke hos trygdeetaten i dag er enklere saksbehandling, først og fremst refusjoner (helse, reise osv.). Et forslag kan være å organisere refusjoner etter modell fra forsikringsselskapene. Brukerne får utbetalt alt over maksbeløpet (egenandel) og beholder kvitteringer dersom kontroll.

Det er stor fare for at vi etablerer Norges største "venterom" dersom vi i for stor grad blander fokus på arbeid og pensjon.

Spesielt om førstelinjetjenesten i pensjonsetaten

Utvalget beskriver pensjonsetaten som en etat preget av regelstyrte og lite skjønnsbaserte ytelser. Fordi ytelsene som foreslås lagt til pensjonsetaten oppfattes som lite skjønnspregede, antar man at behovet for publikumskontakt blir liten. Dette er en forhastet slutning. Pensjonsytelser som alderspensjon, familieytelser, helserefusjoner osv. bør evalueres med tanke på forenkling og nye IKT-løsninger som kan redusere behovet for en førstelinje i hver enkelt kommune. De fleste personhenvendelsene i skranke hos trygdeetaten i dag medfører kun enklere saksbehandling, først og fremst refusjonen, og kan muligens settes bort til andre. De nye bidragsreglene er imidlertid sterkt preget av skjønnsvurderinger. Det samme gjelder beregning av fødselspenger, som per i dag følger reglene for beregning av sykepenger. Utvalget antyder at arbeids- og inntektsetatens førstelinje kan utføre førstelinjetjenester for, eller i samarbeid med arbeids- og inntektsetatens førstelinje. Dette er krevende og skjønnspregede oppgaver som ikke nødvendigvis egner seg for behandling i førstelinjetjenesten. I tillegg vil pensjonsetaten få ansvar for å implementere en eventuell ny pensjonsordning. Pensjon er noe som opptar flertallet av befolkningen. Implementeringen av en eventuell ny ordning – dvs. en pensjonsreform - kommer sannsynligvis til å forårsake en rekke henvendelser fra publikum, noe som må ivaretas. Pensjonsetatens førstelinje bør utredes nærmere. Hovedfokus bør legges på brukernes behov for at kompetansen er lett tilgjengelig.

Fagmiljøene

Opprettelsen av en arbeids- og inntektsetat og en pensjonsetat vil innebære en styrking av fagmiljøene ved at mulighetene for å spesialisere seg i de respektive fagfeltene øker. Det er vår vurdering at det vil oppfattes som inspirerende og utfordrende at virkemidlene samles slik at man får mulighet til å komme tidligere i gang med adekvate virkemidler, samt at man innen samme etat kan "følge saken helt ut". Mer homogene etater vil gi økt mulighet for spesialisering, noe som igjen vil gi arbeidsgiver større mulighet til å rekruttere spesialkompetanse. Denne muligheten må arbeidsgiver ivareta. Skal etatene få tillit i befolkningen, er det svært viktig at brukerne faktisk møter kompetanse i alle ledd av saksbehandlingen.

Vi er også svært opptatt av at eksisterende fagmiljøer ikke svekkes som følge av prosessen. I dagens etater finnes det kompetansemiljøer som står i fare for å bli splittet opp som en følge av samordning. Dette gjelder hjelpemiddelsentralene, senter for yrkesrettet attføring (SYA) m.fl. På trygdeetatens område har man en meget stor gruppe brukere bosatt i utlandet som i dag betjenes av Folketrygdekontoret for Utenlandssaker (FFU). FFU har oppgaver som man lokalt innenlands har liten befatning med. Utenlandssakene er ofte hjemlet i bilaterale avtaler, internasjonale konvensjoner, eller EØS-avtalen. I den fremtidige organisering må det sikres at disse brukerne også får minst like gode tjenester som i dag. Akademikerne mener at spisskompetansen på utenlandsspørsmål best ivaretas i en samlet enhet der fagmiljøet kan utvikles videre. Man må unngå en organisering som fragmenterer kompetansen. Under enhver omstendighet må man forut for de endelige strukturvalg foreta en nærmere vurdering av hvordan disse fagmiljøene best mulig ivaretas. Det er svært viktig at fagmiljøene inkluderes og lyttes til når løsninger skal velges. Akademikerne har de senere år i økende grad registrert frustrasjon og omstillingstretthet blant medlemmene i tilknytning til manglende faglige føringer for omstillinger.

Forslag om nytt virkemiddel – statlig arbeidssøkerstønad

Utvalget foreslår innføring av et nytt virkemiddel, statlig arbeidssøkerstønad på 2 G for de med kort vei til arbeid. Akademikerne støtter dette forslaget.

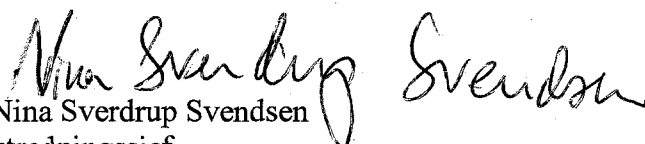
Tjenestemannsorganisasjonene og de tillitsvalgte

Det er ingen tvil om at det omorganiseringsarbeid som nå er ved starten vil kreve svært omfattende engasjement og innsats fra alle ansatte i de etater som omfattes. Dette gjelder uansett endelig valg av organisasjonsmodell. En tett dialog med de ansattes organisasjoner og en meget god samhandling mellom ledelse og tillitsvalgte blir et av de avgjørende kriterier for at man skal lykkes. Det vil således være en forutsetning at de tillitsvalgte informeres og inkluderes på et hvert stadium i prosessen. Dette må bl.a. sikres gjennom tilstrekkelige frikjøpsressurser for tillitsvalgte. Det må etableres kanaler slik at de tillitsvalgte er like inkludert og holdes like informert som arbeidsgiversiden, både før og etter stortingets behandling. Det må tas i betraktning at reformen angår svært mange mennesker, og at hver enkelt av disse må slippe å oppleve at det skapes utrygghet for fremtidig arbeidsplass, både hva angår oppgaveinnhold, kompetansekrav og geografisk lokalisering.

Det er heller ingen tvil om at denne omorganiseringsprosessen vil bli langvarig; når stortinget har fattet sitt vedtak er vi bare ved begynnelsen på begynnelsen. Det vil da måtte starte et enormt arbeid med den mer detaljerte utforming av organisasjonsstrukturer, både med tanke på regelverk, IKT etc. Når nye organisatoriske løsninger skal iverksettes, begynner et omfattende arbeid med å få det nye til å fungere. Alt i alt vil det være et stort arbeid for de tillitsvalgte å delta aktivt i prosessene og samtidig bidra til å holde motivasjonen oppe over lang tid hos medlemmene. Det vil heller ikke være tvil om at det kommende arbeidet med velferdsreformen vil kreve betydelige resurser, og det er viktig at det settes av tilstrekkelig med friske midler til gjennomføring av reformen.

Akademikerne ønsker å være en positiv medspiller i prosessen med utforming av en ny arbeids- og velferdsforvaltning.

Med vennlig hilsen
AKADEMIKERNE

Nina Sverdrup Svendsen
utredningssjef